

SOEBIJAKTO
SOEDIBYO
TEK-TJENG LIE
SUDJAI
TAHERI NOOR
ALTONS TAMARA
(Indonezija)

Nacionalna čvrstina, otpornost, odbrana i bezbednost Indonezije

1. Uvod

Indonezija je nesvrstana zemlja koja se pridržava principa iznetih u Bandungškoj deklaraciji i u čijem se ustavu izričito ističe da će ona uvek aktivno raditi na očuvanju mira u svetu i harmoniji među narodima.

Međutim, kao jedna od zemalja koja živi među drugim zemljama na našoj planeti, Indonezija ne može da isključi mogućnost sukobljavanja sa drugim zemljama, kako bi bila u stanju da garantuje svoj opstanak i kontinualno postojanje. U slučaju da do neke takve prilike stvarno dođe, miroljubivi indonežanski narod će dati prioritet pregovorima i diplomatiji radi rešavanja eventualnog sukoba.

Pošto u svetu nema ni jedne sile koja bi mogla da garantuje da će se narodi odreći korišćenja sile u slučaju nekog sukoba, Indonezija mora da razvija svoju odbranu i bezbednost, kako bi bila u stanju da se odbrani od bilo kakve pretnje njenom opstanku i kontinualnom postojanju.

Indonezija shvata da mora da razvija svoje potencijale, kako bi bila sposobna da se suoči sa svakom spoljnom i unutrašnjom

pretnjom. Takvo opredeljenje bazirano je na neizvesnostima do kojih neprekidno dolazi u svetu pa, samim tim, ona uvek mora da bude na oprezu, kao i da održava i pojačava svoju efektivnu snagu u svim aspektima svog nacionalnog života.

Izgradnja nacionalne snage u svim aspektima njenog nacionalnog života naziva se *nacionalnom otpornošću* koja će se koristiti jedino radi odbrane i čuvanja zemlje, te se neće koristiti kao oruđe politike sile. Prema tome, odbrana i bezbednost, kao činioci politike republike Indonezije imaju za cilj aktivnu odbranu zemlje, a ne preduzimanje agresije ili ekspanzije.

U suštini, odbrana i bezbednost Indonezije zasnivaju se na koncepciji opštenarodne odbrane, što predstavlja direktan rezultat njene istorijske borbe za nezavisnost, kao i situacije sa kojom se posle toga uvek suočavaju novorođene nacije. Danas je odbrana i bezbednost Indonezije bazirana na sistemu opštenarodne odbrane i bezbednosti koji je, dokazalo se, sposoban da očuva postojanje Indonezije kao samostalne nacije, kao i njene nacionalne interese u ovom nesigurnom svetu.

Shvatajući da i na unutrašnje probleme svake zemlje uvek utiču druge zemlje, posebno one koje su geografski situirane u istoj oblasti, jasno je zašto je došlo do obrazovanja regionalnih grupacija.

Osnovu za saradnju među zemljama jednog regiona čine njihovi zajednički interesi koji se moraju razvijati u nekom zajedničkom okviru; takva saradnja će kreirati zajedničke veze interesa i međuzavisnosti, pri čemu će svaka zemlja dopunjavati drugu ili biti komplementarna.

Prema tome, obrazovanje Aseana u jugoistočnoj Aziji imalo je za cilj, s jedne strane, uspostavljanje okvira koji će omogućiti rešavanje bilateralnih problema i podršku nacionalnom razvoju svake zemlje-članice Aseana radi pojačanja njihovih respektabilnih nacionalnih snaga i, s druge, na bazi regionalne snage Aseana, cilj je sprečavanje ili bar minimiziranje intervencije neke spoljne sile.

2. Uticaj globalnih nesuglasica na Indoneziju

Može se očekivati da će se nesuglasice ili konfrontacija između dve supersile, kao rezultat sukobljavanja njihovih nacionalnih interesa, nastaviti i u godinama koje su pred nama. Dve supersile

će nastaviti sa pokušajima da prošire ili pojačaju svoj uticaj u različitim regionima sveta, pri čemu ne treba isključiti ni jugoistočnu Aziju.

I pored toga što narodi u jugoistočnoj Aziji žele da vide ostvarenje želje da njihova regija postane zona mira, slobode i neutralnosti, što znači, između ostalog, i zona bez nuklearnih oružja, ipak nesmanjeno nastavljanje regionalnih sukoba pruža velikim silama prilike da pojačaju svoje napore radi ostvarivanja uticaja u regionu.

Naša posmatranja navela su nas na neizbežan zaključak da su postojanje lokalnih sukoba supersile uvek koristile kao jedinstvenu priliku za političke, društvene, ekonomske i vojne pritiske kako bi ostvarile svoj uticaj u regionu, a koji bi bio u skladu sa njihovim nacionalnim interesima.

Izvore sukoba u jugoistočnoj Aziji karakterišu latentne i tradicionalne nesuglasice među zemljama u ovom regionu, kao i postojanje grupa koje su povezane bilo sa istočnim ili zapadnim blokom.

Razumljivo je da je i Indonezija, koja je situirana u jugoistočnoj Aziji, takođe podvrgnuta pomenutim uticajima. Intervencije u vezi sa problemima u jugoistočnoj Aziji otvarale su mogućnost kako fizičkih tako i nefizičkih sukoba na indonežanskoj teritoriji. Zbog toga se bazični stav Indonezije sastoji u tome da se spreči, što je moguće ranije, svaka intervencija u vezi sa lokalnim sukobima u jugoistočnoj Aziji. Svaki lokalni sukob trebalo bi rešavati lokalno, naravno ako je to moguće.

Pri suočavanju sa takvim situacijama, indonežanski narod, sa svojom slobodnom i aktivno usmerenom politikom mora da bude sposoban da očuva svoju nezavisnost, suverenitet i nacionalne interese bez uključivanja u zapadni ili istočni blok.

3. Perspektive nacije u vezi sa mirom, odbranom i bezbednošću

Indonežanska nacija, koja je proklamovala svoju nezavisnost 17. avgusta 1945. godine, čvrsto je rešena da brani i očuva svoju nezavisnost i suverenitet na bazi svoje ideologije Pančrašila i ustava donetog 1945. godine.

Na osnovu ustava iz 1945. godine, čitav indonežanski narod ima pravo i dužnost da brani i čuva nezavisnost zemlje. Zadatak

odbrane bezbednosti zemlje je, u isto vreme, i odgovornost i čast za svakog građanina.

Indonežanski narod voli mir, ali još više voli svoju nezavisnost i suverenitet. Indonežanski narod smatra da je rat nehuman i da nije na razini dostojanstva čoveka. Međutim, indonežanski narod shvata da svetska politička struktura, sa svojim kontradiktornim nacionalnim interesima i ideologijama, neće biti uvek u stanju da spreči izbijanje nekog sukoba. Iz toga proizlazi i shvaćanje indonežanske nacije da je njeno i pravo i dužnost da učestvuje u svim naporima usmerenim na uspostavljanje mira u svetu.

Indonežanska nacija se suprotstavlja kolonijalizmu u svim oblicima ili manifestacijama i pridržava se slobodne i aktivne spoljne politike. Iz toga proističe i glavna karakteristika njene odbrambene i bezbednosne politike u odnosu na spoljni svet — aktivna odbrana koja isključuje agresiju i ekspanziju prema svojim susedima; u isto vreme, interno, ona će aktivno sprečavati pojavu pretnji naciji koje bi mogle da iskoriste spoljne sile. U isto vreme indonežanska nacija se suprotstavlja ideji uključivanja zemlje u bilo koji vojni pakt. Najvažniji nacionalni interesi Indonezije, sada i u bliskoj predvidljivoj budućnosti, jesu u nacionalnom razvoju, da bi se ostvarilo pravedno i napredno društvo. Kao integralni deo njenih najvažnijih nacionalnih interesa, u skladu sa prethodnim izlaganjem, njeni odbrambeni i bezbednosni ciljevi usmereni su ka kreiranju i održavanju izvesnih uslova koji predstavljaju *sine qua non* za nacionalni razvoj. Prema tome, indonežanska odbrambena i bezbednosna politika usmerena je ka sprečavanju pojave jačanja pretnji njenom nacionalnom razvoju.

Na nacionalni razvoj čiji je cilj podizanje životnog standarda naroda u velikoj meri će uticati i efikasnost odbrambenih i bezbednosnih napora i obrnuto. Prema tome, moraju se odrediti i očuvati nacionalni odbrambeni i bezbednosni interesi što će se učiniti mobilizacijom svih nacionalnih potencijala, usmerenih ka jedinstvenim i integrisanim operativnim snagama.

4. Odrambeni i bezbednosni sistem Indonezije

U okviru odbrane i bezbednosti moraju se uključiti svi naponi radi osposobljavanja zemlje za odbijanje i savlađivanje spoljne pretnje, kao i sprečavanja porasta unutrašnjih pretnji i njihovom savlađivanju, ukoliko do njih dođe.

Odbrana i bezbednost nacije pojavili su se sa rađanjem republike Indonezije, posle završetka japanske okupacije. U to vreme odbrana i bezbednost zemlje ostvarivani su spontano, angažovanjem čitavog stanovništva koje se odlikovalo visokim borbenim duhom i spremnošću za podnošenje žrtava za dobrobit republike. Osnovu nacionalne odbrane i bezbednosti predstavljao je ustav iz 1945. godine i opredeljenje naroda da garantuje opstanak i kontinualno postojanje republike. Reagujući na spontanost i borbeni duh nacije, vlada je, zatim, mobilisala, organizovala i rukovala odbranom i bezbednošću nacije. Takav razvoj događaja postao je osnova za opštenarodnu odbranu, uključujući svest naroda, njegovu odlučnost, stavove i gledišta u vezi sa čak i dugotrajnijim ratom, sa ciljem da se odbija, spreči i uništi svaka pretnja koja bi ugrozila naciju.

Rukovođenje, usmeravanje i kontrolu takve koncepcije odbrane i bezbednosti, neprekidno otada, kontinuirano razvijaju i vlada i narod.

Ovaj opštenarodni odbrambeni i bezbednosni sistem zahtevao je izgradnju, poboljšavanje i razvoj njegovih komponenti, među kojima su: izvežbani narod kao bazična komponenta; oružane snage kao glavna komponenta, i društvena zaštita kao specijalna komponenta.

Ovim komponentama treba rukovoditi tako da obezbede mobilizaciju i korišćenje nacionalnih resursa.

Rukovođenje i korišćenje indonežanskih nacionalnih resursa treba usmeriti na bezbednost i društvenu dobrobit, pri čemu u obzir treba uzimati i ekosistem garantujući, na taj način, harmonične i kontinualne uzajamne odnose između ova dva aspekta odbrane.

Uzimajući u obzir ekonomsku situaciju, odbrana i bezbednost Indonezije pojavljuju se, danas, u obliku malih oružanih snaga, koje predstavljaju integrisanu i dobro uravnoteženu armiju, ratnu mornaricu i ratno vazduhoplovstvo, koji se odlikuju visokom pokretljivošću i efikasnom sposobnošću nanošenja udara.

Ukoliko ove relativno male oružane snage ne bi bile u stanju da odbiju agresora, sprovela bi se mobilizacija naroda, u skladu sa zakonom o odbrambenom i bezbednosnom sistemu, napadajući i uznemiravajući agresora u dugotrajnom ratu. Može se pretpostaviti da bi takva situacija mogla da dovede do velikih gubitaka razvojnih produkata ili proizvoda a, u isto vreme, i do gubitka imovine naroda.

Efikasnost narodnog otpora zavisi od stanja nacionalne otpornosti i čvrstine. Prema tome, Indonezija treba da ubrza pojavljivanje svoje nacionalne čvrstine.

5. Uloga nacionalne i regionalne čvrstine u odbrani i bezbednosti Indonezije

Istorija indonežanske borbe dokazala je da se, u odbrani i očuvanju nezavisnosti, indonežanski narod uvek oslanjao na borbeni duh čitavog naroda koji je bio motivisan osećanjem saučestvovanja u međusobnim teškoćama i spremnosti da se ponudi i vrhunska, ali u isto vreme i najčasnija žrtva. To pokazuje da se sposobnost nacije da se bori protiv neprijatelja zasniva na narodu.

Ljudi su borci, a oružane snage koje izrastaju i sastoje se od elemenata naroda patriotski *vojnici* ili »prajurit pejuang«, koji se uvek bore zajedno sa narodom.

Borbeni duh, koji se takođe manifestuje i u jedinstvu oružanih snaga sa narodom, nije nikada slabio. I sam princip pripadanja jednoj velikoj porodici koji potcrta jedinstvo oružanih snaga i naroda, vodi ka učestvovanju u odgovornosti za zajedničko delovanje radi ostvarenja nacionalnih ideala. Jedinstvo oružanih snaga i naroda ne manifestuje se samo u odbrani i bezbednosti već — u isto vreme — i na područjima ideologije, politike, privrede i društvene kulture.

Pogled na svet indonežanskog naroda, koji se naziva i *arhipelaškim pogledom na svet*, sadrži bazičnu ideju prema kojoj Indonezija pokriva ne samo ostrva već i mora među njima, sve to posmatrano kao jedinstvo koje uključuje sve aspekte života u oblasti politike, privrede, društvene kulture, odbrane i bezbednosti.

Na osnovu toga, i imajući u vidu geografsku lokaciju oko Ekvatora koja povezuje Pacifički sa Indijskim okeanom i azijski sa australijskim kontinentom, stvarna implementacija *arhipelaškog pogleda na svet* na područjima odbrane i bezbednosti, obuhvata — s jedne strane — garantovanje nacionalnog teritorijalnog integriteta i — s druge strane — očuvanje indonežanskog suvereniteta. Da bi se ostvarili ti ciljevi u današnjem nesigurnom svetu, čitav nacionalni potencijal treba da bude mobilisan i rukovođen na takav način da omogući izgradnju jedinstvenih snaga na područjima

odbrane i bezbednosti, čemu treba dodati ideologiju, politiku, privredu i društvenu kulturu. To se naziva *nacionalnom otpornošću ili čvrstinom*.

Nacionalna otpornost ili čvrstina dinamički je uslov koji uključuje snažnu volju, snagu i izdržljivost koji omogućavaju naciji da razvije takvu nacionalnu snagu koja će biti u stanju da se suoči sa bilo kakvim pretnjama i izazovima bilo od spoljnog ili unutrašnjeg protivnika, koji bi delovao bilo direktno ili posredno i koji bi doveo u opasnost njeno postojanje, nacionalni život i nje-ne težnje ka realizaciji nacionalnih ciljeva.

Prema tome, nacionalna otpornost je, u osnovi, odbrambena u pogledu svoje prirode, težeći ka razvoju snaga i sposobnosti svoje sopstvene nacije radi očuvanja njenih interesa, stimulišući u isto vreme saradnju između pojedinih nacija ili grupa nacija radi postizanja obostranih koristi.

Uspeh indonežanskog razvoja, koji bi trebalo da obezbedi povećanje nacionalne dobrobiti, u velikoj meri će zavistiti i od postojanja političke stabilnosti koja, sa svoje strane, treba da bude rezultat uspeha indonežanskih odbrambenih i bezbednosnih napora. S druge strane, njeni odbrambeni i bezbednosni naponi biće u onoj meri uspešniji u kojoj i oni sami budu praćeni uspesima na području njene nacionalne dobrobiti.

Konceptija nacionalne otpornosti i čvrstine, u suštini obuhvata: (1) rukovođenje svim aspektima života, i (2) rukovođenje na područjima prosperiteta i bezbednosti na čemu će se zasnivati »mir i harmonija« u oblasti indonežanskog nacionalnog života, sve bazirano na principima Pančrašile, kao i na Ustavu donetom 1945. godine. Uspeh Indonezije na području nacionalnog prosperiteta, kao i u oblasti odbrane i bezbednosti omogućice njenom narodu da bude sposoban da preživi u sadašnjem svetu koji je, inače, pun izazova.

Na osnovu bazičnog koncepta nacionalne otpornosti i čvrstine, indonežanska nacija razvija svoju snagu kao garanciju svoga preživljavanja i kontinualnog postojanja kao jedne nezavisne nacije, radi očuvanja svog suvereniteta i dostojanstva, kako bi se obezbedila sposobnost za ispunjavanje njenih obaveza koje ima kao član društva nacija.

Narod koji živi u jugoistočnoj Aziji, slično drugim narodima na ovoj planeti, ima svoje ideale koje žele da ostvare radi prosperiteta i bezbednosti svojih naroda. Da bi ti ideali mogli da bu-

du ostvareni, morali bi da savladaju pretnje, izazove, prepreke i poremećaje. Utvrđeno je da na unutrašnje probleme neke zemlje često utiču druge zemlje — što se posebno odnosi na one koje su situirane u istoj regiji. Ta činjenica je i dovela do ideje o formiranju regionalnih grupacija.

Zajedno sa Singapurom, Malezijom, Tajlandom i Filipinima, Indonezija je oformila regionalnu saradnju u okviru Aseana koja je bazirana na tzv. aseanskoj deklaraciji, koja je formulisana u Bangkoku 8. avgusta 1967. godine. Kasnije se ovoj grupaciji pridružio i Brunei Darussalam pa se sada, ASEAN sastoji od šest zemalja-članica. ASEAN je prvobitno bio zamišljen kao organizacija koja bi bila zadužena za saradnju na područjima privrede i kulture, ali se zatim pokazalo da se ona mora baviti i politikom i bezbednošću.

ASEAN predstavlja jedinu realizaciju međunarodne saradnje u jugoistočnoj Aziji koju su u potpunosti oformile nacije koje žive u toj regiji, bez spoljne intervencije; da bi ojačale svoju otpornost i čvrstinu, kao i saradnju baziranu na oslanjanju na sopstvene snage, bez zavisnosti od ekstraregionalnih sila, ali pokazujući solidarnost i poštovanje koje ove zemlje osećaju jedne za druge.

Cilj Aseana je da ostvari *regionalnu otpornost i čvrstinu*, što je zasnovano na usklađivanju svih aspekata života naroda zemalja-članica.

Temelj saradnje, koju ostvaruje organizacija ASEAN, sastoji se u konsenzusu u vezi sa pitanjima od zajedničkog interesa, što je rezultat zajedničke perspektive u vezi sa problemima sa kojima se suočavaju zemlje-članice. Ukoliko se ovi zajednički interesi razvijaju na bazi zajedničkog okvira, to neizbežno vodi jačanju međuzavisnosti, uzajamnom potpomaganju, sve u okviru zemalja-članica, odnosno država. U tom procesu, nacionalni interesi svake pojedine države komplementiraju aseanov regionalni interes i obratno.

To opredeljenje odražava se i u tzv. Manilskoj deklaraciji iz 1978. godine gde se, između ostalog, ističe čvrsta rešenost zemalja-članica Aseana da pojačavaju svoju nacionalnu i regionalnu čvrstinu i otpornost radi garantovanja bezbednosti, stabilnosti i daljeg rasta u aseanskoj oblasti. Oblik saradnje u okviru Aseana tražiće se i dalje na područjima politike, privrede i društvene kulture.

Gledano iznutra, ta saradnja predstavlja okvir za rešavanje intraaseanskih problema, uz istovremeno podržavanje nacionalnih razvojnih napora svake zemlje-članice, radi povećavanja njihovih nacionalnih otpornosti, a gledano spolja, cilj je da se spreči bilo kakva spoljna intervencija u oblasti jugoistočne Azije.

Nacionalne i regionalna otpornost predstavljaju komplement jedna druge. Regionalna čvrstina i otpornost zasnivaju se na nacionalnim čvrstinama i otpornostima koje predstavljaju njihov temelj, pri čemu snažna regionalna čvrstina i otpornost mogu da posluže kao štit za porast snažne nacionalne otpornosti i čvrstine.

Mir i bezbednost u regiji od zajedničkog je interesa za sve aseanske zemlje pa, samim tim, i naponi u vezi sa realizacijom tih ciljeva predstavljaju zajedničku odgovornost svih zemalja članica.

Zaključak

1. Za bilo koju miroljubivu naciju koja uvek daje prednost miroljubivim sredstvima za rešavanje sukoba ili problema, korišćenje sile predstavlja neizbežno, krajnje sredstvo kome bi trebalo pribеći radi očuvanja svoje nezavisnosti, suvereniteta i nacionalnih interesa.

2. Svaka nacija koja sprovodi slobodnu i aktivnu politiku mora aktivno da učestvuje u unapređenju mira u svetu, posebno u svom regionu, jačanjem međunarodne saradnje u okviru realizacije nacionalne otpornosti i mira u regionu o kome je reč, bez vezivanja te zemlje za bilo koji blok.

3. Takva nacija mora potpuno da shvati da njeno kontinualno postojanje zavisi prvenstveno od njene sopstvene sposobnosti.

4. Nacija koja sprovodi slobodnu i aktivnu politiku i koja se suprotstavlja kolonizaciji mora da razrađuje sopstvenu odbranbenu i bezbednosnu koncepciju.

5. Rukovođenje i negovanje prosperiteta i bezbednosti, bazirano na nacionalnoj otpornosti i čvrstini omogućice naciji da garantuje svoje kontinualno postojanje u svetu punom izazova.

6. Snažna regionalna otpornost i čvrstina, koja je bazirana na nacionalnim otpornostima i čvrstini zemalja-članica u regionu poslužiće kao štit za porast i razvoj sledeće faze nacionalne čvrstine i otpornosti pojedinačnih zemalja-članica.

7. Pošto je suština nacionalne odbrane i bezbednosti zasnovana na opštenarodnoj odbrani, sistem opštenarodne odbrane i bezbednosti mora u punoj meri da koristi nacionalne resurse i to na dobro koordinirani način.

8. Razvoj sistema opštenarodne odbrane i bezbednosti mora da garantuje opstanak nacije i njeno kontinualno postojanje u nezvesnom svetu sutrašnjice.